

תרומת כליה

תלמיד: אלעד שטיין ויונתן כהן כיתה: י' מורה מלווה: הרב יעקב רט בי"ס: ישיבת בני עקיבא לפיד מודיעין

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי

תרומת כליה הוא נושא שדי רחוק מאיתנו בחיי היום יום. לא הרבה אנשים עושים את הדבר הזה, שידוע כמורכב. לאט לאט, המידע והמודעות לנושא גדלים ויותר ויותר אנשים מוכנים לתרום כליה למען אנשים זרים בכדי להציל את חייהם. ב"ה, בעשור האחרון מאות אנשים בישראל תרמו כליה ממניעים אלטרואיסטיים (ללא תמורה). (אך בכל זאת, אמנם, כיום יש בארץ כ-1200 אנשים שזקוקים לתרומת כליה) ע"פ דברי הרב ישעיהו הבר זצ"ל. (אחר כתיבת העבודה, בל' בניסן, נפטר הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל ממחלת הקורונה. הרב הבר היה מיסד ויו"ר ארגון "מתנת חיים", עמותה שעודדה תרומת כליה בישראל. הרב הבר בעצמו היה מושתל כליה, והקים את העמותה לאחר שהתברר על מותו של חולה כליות בן 18 שאותו הכיר במסגרת טיפולי הדיאליזה. בעקבות הקמת העמותה, עלה שיעור תרומות הכליה בצורה ניכרת מאד. הנושא אמנם לא קרוב אלינו בצורה אישית, אם כי אנחנו מכירים אנשים שתרמו כליה, אבל בשל החשיבות הגדולה שלו היה לנו טבעי להיכנס אליו. בעינינו, תרומת כליה היא מעשה חסד בלי תמורה, וצריך לייחס לה את החשיבות המתאימה לה. כיוון שגם בישיבה התיכונית שלנו אחד הרבנים תרם כליה, רצינו לראות מה היה התהליך ומה עומד מאחורי המעשה הזה. תרומת כליה היא מעשה חסד גדול וחשוב אבל עולה השאלה - האם הוא חובה? אולי יש מקום לאסור תרומת כליה?

סקירת מקורות תורניים

לכאורה - השאלה מיותרת. הרי אנחנו רואים רבנים גדולים שקוראים לאנשים לתרום כליה ולהציל חיים, ולכאורה מוכר לכולם הכלל הפשוט של "פיקוח נפש דוחה שבת" ו"כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם ומלואו", נראה שברור שמותר! אלא שהדבר לא פשוט כל כך. הרי במקרה שלנו יש סיכון גם לצד הנותן, ובחלק (אמנם קטן מאד) מהמקרים נפגעת בריאות התורם, לצד תהליך שיקומי שהוא חובה בכל המקרים. לכן, יש מקום לאסור בגלל הסכנה הכרוכה בדבר, כמו שפוסק הרדב"ז בתשובותיו - שבמקרה שאיש מישראל צריך לקצץ את אחד מאיבריו כדי שחברו יחיה הוא לא חייב. בנוסף, קיים איסור חובל שקובע שלפי חלק מהדעות, אסור לאדם לחבול בעצמו. ה"ציץ אליעזר" (כותב) חלק ט' סימן מ"ה (שאינו לאדם לתרום כליה, בגלל הסיכון הכרוך בכך.

לפיכך, יש שני "ממכשולים" כדי שיהיה אפשרי מבחינה הלכתית לתרום כליה. עם זאת, היה ידוע מראש שההלכה מתירה לתרום כליה. העבודה לא באה בשביל לשאול "מה?" אלא בשביל ה"איך?" למה. "אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא - להבין כיצד הגיעה ההלכה המוכרת לנו, דרך מחלוקות הפוסקים והמקורות השונים.

סקירת מקורות רפואיים

תרומת כליה היא הפתרון החלופי לבעיית אי ספיקת כליות, מחלה שבה רקמת הכליה ו/או תפקודה נפגע. הפתרון הרגיל לבעיית אי ספיקת הכליות (במקרה שהיא סופנית) הוא דיאליזה - פעולה המתבצעת בבית חולים, ומבצעת את פעולת הכליות על ידי חכשירים. את הטיפול בדיאליזה מבצעים מספר פעמים בשבוע, והוא פוגע התפקוד הרגיל. ללא תרומת כליה 51%, מהמטופלים בדיאליזה מתים עד 4 שנים מתחילת הטיפול. במקרה שבו נמצא תורם, המטופל יכול להמשיך לחיות כרגיל. תרומת הכליה ממש מצילה את החיים של המושתל - בין אם זה מבחינת איכות החיים ובין אם זה באורך החיים - מושתל כליה "ניצל". למרות זאת, קיים מספר נמוך של תורמי כליה - ולכן התור שנדרש לחכות בו כדי לקבל כליה להשתלה הוא ארוך מאד ועומד על מספר שנים. מחלת אי ספיקת כליות חריפה או כרונית, שבה הכליות לא

מתפקדות כלל, יכולה להיגרם מכמה סיבות. בהן אורח חיים לא מוקפד מבחינה בריאותית, מחלות רקע כרוניות ועישון. גם גנטיקה יכולה לגרום לאי ספיקת כליות

הצעה להתמודדות עם השאלה התורנית

ניתן למנוע פגיעה בכליות באמצעות שמירה על אורח חיים בריא: פעילות גופנית סדירה, הימנעות מעישון, הגבלת הצריכה של אלכוהול, שמירה על משקל תקין והקפדה על דיאטה מאוזנת מפחיתות את הסיכון לחלות במחלת כליות כרונית). לפי ד"ר דוד טובבין

